

Josep Franco

La revisitació d'un film, de vegades, es pot convertir, de fet, en una nova visió, absolutament diferent de totes les altres. Això fa el cas de la pel·lícula que ara ens ocupa, *Persona*. Pel que fa al doblatge, la traducció del guió original íntegre en suec al castellà, treta d'una edició mexicana de 1970, conté algunes modificacions respecte de les versions no sueques del film i també de les versions originals subtítulades, que donen una versió incompleta del relat d'Alma quan li conta a Elisabeth les seves experiències sexuals amb dos al·lots devora la seva amiga Katarina. Exactament després de relatar Alma que havia descobert dos al·lots que les observaven mentre elles prenien el sol, el text del guió se separa considerablement d'allò que escoltem o llegim als films, en qualsevol de les seves variants, doblat o subtítulat. Això li dona una perspectiva nova a la trama —una infermera s'entossudeix a fer parlar una famosa actriu que ha decidit deixar de representar mai més a la seva vida, i parlar en seria la forma suprema de representació— i justifica, de qualche manera, el gir copernicà que pren el film a partir de l'agressió del vidre a terra. Altrament no s'explica l'actitud d'Alma envers Elisabeth, a partir de la lectura de la carta adreçada a la directora del centre de rehabilitació. L'espectador no pot entendre la reacció desmesurada d'Alma si abans no coneix què és el que li dona a conèixer a la resistent a la parla, que sent per la infermera una lleugera compassió. No hi ha pecat més gran que compadir algú que s'obre a tu, és com deixar-lo abocat a l'abisme. Les coses van així:

Pla mig d'Elisabet, asseguda al llit, fumant i escoltant atentament, amb la mirada fixada en Alma fora de quadre.

ALMA (continuació off): Katarina estava prop de mi. Tenia sines petites, enormes cuixes i un pubis frondós. Estava ajaguda, immòbil, rient suaument. Vaig veure que els al·lots s'apropaven. Ara no prenien cap precaució. Es mantenien dempeus i ens miraven sense tractar d'amagar-se.

Primer pla d'Elisabet atenta i fumant.

ALMA (continuació off): Eren molt joves. (Pla pròxim d'Alma) Un d'ells, el més ago-

sarat, s'apropà a nosaltres i s'ajocà devora Katarina. Fingia estar absort en la contemplació del seu peu nu i es rascà les ungles a la sorra. Jo començava a sentir-me completament humida, però continuava estesa immòbil sobre el meu ventre, amb els braços sota el cap i el meu capell inclinat sobre el rostre. Aleshores, vaig escoltar a Katarina dir: "Vols venir una estona?" I agafà l'al·lot de la mà, el va treure cap a ella i l'ajudà a treure's la samarreta i els seus jeans. De sobte, ell estava damunt d'ella i ella l'ajudà a penetrar-la, posant les mans sobre les flaques i dures galtes del seu company. L'altre al·lot s'havia assegut en un pujolet i els observava. Katarina rigué i mormolà alguna cosa a l'oïda de l'al·lot. Jo veia el seu rostre enrojolat, com inflat, prop de mi. Aleshores em vaig girar i digué de sobte: "No vols venir també amb mi?" I Katarina digué rient: "Has d'anar amb ella, ara." I apartant-se d'ella, es deixà caure sense embulls sobre mi, prement-me una sina fins al punt que em vaig posar a gemegar, perquè em feia molt de mal; i, de qualche manera, em vaig sentir estranya, i la cosa vingué de seguida, comprens? Anava precisament a dir-li que havia de ser prudent, perquè no em prenyés, quan la cosa li vingué a ell, i vaig sentir -i mai no ho he sentit en tota la meua vida, ni abans ni després— com injectà el seu esperma en mi.

Primer pla d'Elisabet, molt atenta, fumant.

ALMA (continuació off): Em va estrènyer els muscles, mentre s'arquejava cap enrere, i vaig tenir la sensació que allò no acabaria mai. Era molt càlid i arribava espasme rere espasme. Katarina ens observava, ajaguda devora, i, per darrera, li agafava amb la mà els testicles, i, quan ell acabà, l'abraçà i es va satisfer altra vegada, guiant la mà del noi. I quan li vingué a ella, llançà un crit agut.

Tornada, en pla mig, a Alma que s'inclina cap a una tauleta, agafa una cigarreta, s'aixeca i se'n va (panoràmica) cap a l'altre extrem de l'habitació, al fons.

ALMA: Després ens posarem a riure...

Alma va a cercar mistos i, en trobar-los, encén la seva cigarreta.

ALMA (continuació):

... I cridàrem a l'altre al·lot, el nom del qual era Peter, que va baixar des de dalt del pujolet i tenia un aspecte completament sorprès...

Alma s'asseu en una mena de banc contra el mur, al fons de l'habitació.

ALMA (continuació):...S'esgarriava a ple sol. Quan es va apropar, ens adonàrem que no tenia més de tretze o catorze anys. Katarina li va desbotonar els calçons i començà a divertir-se amb ell; ell romania allí, seriós i immòbil, mentre ella l'acarona, i de sobte ella va rebre l'esperma a la boca.

Pla prop d'Elisabeth impassible.

ALMA (off): Ell començà aleshores a besar-li l'espatlla, i ella es girà cap a ell, li agafà el cap i li donà les sines. L'altre al·lot, excitat, es posà a començar de bell nou amb mi. La cosa vingué terriblement prompte i fou, pel que fa a mi, tan bona com la primera vegada.

Pla mig d'Alma que s'alça de nou i camina per l'habitació mentre fuma.

ALMA: Després ens banyàrem i ens separàrem. Quan vaig tornar a casa, Karl Henrik ja estava de tornada.

Pla americà d'Alma vista d'espatlles...

Raons òbvies de censura explicarien els canvis respecte de la versió original, però mai, de cap de les maneres, podran justificar el disbarat comès. Ja sabem que la pràctica de la censura és molt estesa i llarga, però en el cas de Bergman el règim es va aprofitar encara més i va pervertir la seva crítica del protestantisme, tan eixut, en glorificació del catolicisme. Tot allò que feia era portat al terreny de la transcendència mística. En el cas d'aquest film, la materialitat de les paraules d'Alma es convertiren en saïm per untar la costella d'Adam. ■

